

Sisällys

1. JOHDANTO.....	2
2. VIITTOMAKIELI – taustaa.....	3
2.1 Viittomakielisen tiedon tuottaminen videolla.....	3
3. TIEDON TUOTTAMINEN viittomakielellä.....	3
3.1 Navigointi verkkosivuilla.....	4
3.2 Tietojen päivittäminen.....	4
4. KÄÄNTÄMINEN JA MATERIAALIT.....	4
4.1 Viittomakielinen esittäjä/viittomakielen kääntäjä.....	4
4.2 Materiaalit.....	5
4.2.1 Tekstimateriaali.....	5
4.2.2 Videomateriaali ja sen sopeuttaminen kohderyhmään.....	5
5. VIDEO – kriteerejä ja ratkaisuja.....	5
5.1 Verkkosivuilla esitettävä video.....	6
5.2 Viittomakielisen videon laatu.....	6
5.3 Viittomakielisen videon kesto.....	6
5.4 Teknisiä suosituksia.....	7
5.4.1 Valaistus.....	7
5.4.2 Tausta ja pukeutuminen.....	7
5.4.3 Kuvakulma.....	7
5.5 Editointi.....	7
5.5.1 Tekstimuotoisten otsikkojen käyttö videolla.....	8
5.5.2 Tekstitys.....	8
5.5.3 Ääni ja ääneen lukeminen viittomakielisellä videolla.....	8
6. TILAAMINEN ja NEUVONTA.....	8
6.1 Viittomakielisen sisällön tilaaminen tuotantoyhtiöltä.....	8
6.2 Neuvonta – viittomakielisten etujärjestöt.....	9
Lähteet.....	10

1. JOHDANTO

Tämän käsikirjan tarkoituksena on opastaa, kuinka verkkosivut tuodaan paremmin viittomakielisten saataville. Sen kohderyhmiä ovat tiedottajat, julkisten palveluiden tiedotusvastaavat, kunnat ja viranomaiset sekä kaikki aiheesta kiinnostuneet.

Käsikirja perustuu VisualBridge Nyland -hankkeesta (2013–2014) ja ACCOLA-hankkeesta (2013–2015) saatuun materiaaliin. Hankkeet toteutettiin ulkopuolisella rahoituksella, ja niiden ohjauksesta vastasi Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. Hankkeissa kerättiin tietoa ja kokemuksia kuuroilta sekä viestintäalan ammattilaisilta, minkä lisäksi ne kokosivat yhteen faktatietoa viittomakieltä käsittelevistä kartoituksista ja muista vertailukelpoisista projekteista.

Vuonna 2013 VisualBridge Nyland -hanke kartoitti Uudenmaan kuntien ja muutamien valittujen viranomaisten verkkosivuja selvittääkseen, miten hyvin ne on tuotu viittomakielisten saataville. Tulokset olivat lannistavia, ja kehitys vaikutti erittäin hitaalta. Kartoitusta laajennetaan ja seurataan ACCOLA-hankkeessa vuosina 2014–2015.

Tässä käsikirjassa esittelemme mahdollisuuksia tuottaa tietoa viittomakielisten videoiden avulla. Esittelemme lyhyesti viittomakieltä ja kerromme muun muassa, miten videomuotoista tietoa voi sisällyttää verkkosivuille ja millainen tieto soveltuu käännettäväksi viittomakielelle.

Tämä on tärkeää, sillä monet viittomakieliset kuurot haluavat saada tietoa omalla äidinkielellään eli viittomakielellä, jota he ymmärtävät parhaiten. Vähemmistökieliryhmänä viittomakielisillä on myös oikeus saada yhteiskunnassa palvelua ja tietoa ymmärrettävällä tavalla. Viittomakieliset haluavat olla yhteiskunnan aktiivisia jäseniä.

Käsikirjassa annetaan yksityiskohtaista tietoa tekstimateriaalien työstämisestä ja kääntämisestä viittomakielelle sekä niistä seikoista, jotka tiedotusvastaavien ja viittomakielisten esittäjien tulisi ottaa huomioon. Lisäksi se sisältää yleistä tietoa viittomakielestä sekä viittomakielisten videoiden kuvaamisesta, työstämisestä ja julkaisemisesta huomioitavista asioista. Lopuksi käsikirjassa annetaan tietoa viittomakielistä sisältöä tarjoavista tuotantoyhtiöistä ja neuvotaan, mistä voi hakea apua viittomakielelle kääntämisessä, jotta omasta viittomakielisestä videosta tulisi mahdollisimman laadukas.

Toivomme, että käsikirjasta on lukijoilleen hyötyä ja että se helpottaa viittomakielisen tiedon ja videosisällön tuottamista internetiin tai muuhun sähköiseen viestintään.

Finlandssvenska teckenspråkiga r.f.

Helsinki 2014

2. VIITTOMAKIELI – taustaa

Viittomakieli on itsenäinen kieli, jolla on oma kielioppinsa ja muut kielisääntönsä. Suomessa on kaksi kansallista viittomakieltä, suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli. Niillä on tiettyjä yhtäläisyyksiä, mutta myös monia toisistaan poikkeavia viittomia eli sanoja. Suomenruotsalainen viittomakieli ei myöskään vastaa ruotsalaista viittomakieltä, sillä jokaisella maalla on oma paikalliseen kieliyhteisöön kehittynyt ja sopeutunut viittomakielensä.

Viittomakielen kautta viittomakieliset henkilöt pääsevät osaksi yhteiskunnan ja ympäristön viestintää. Viittomakieli on useimmiten viittomakielisten henkilöiden äidinkieli. Kirjoitettu kieli voi olla heille toinen tai kolmas opittu vieras kieli. Useimmilla iäkkäillä kuuroilla ei ole ollut mahdollisuutta opetella viittomakieltä tai kirjoitettua kieltä kunnolla koulussa, sillä painopiste on ollut puhutussa kielessä ja puhumaan oppimisessa. Siksi osalla kuuroista voi olla vaikeuksia omaksua tietoa, jos tekstisisältö on laaja ja monimutkainen, mikä on usein tavallista juuri kuntien ja viranomaisten viestinnässä. Kun tietoa käännetään viittomakielelle, viittomakieliset kokevat vahvemmin olevansa osa yhteiskuntaa ja voivat myös osallistua aktiivisemmin sen toimintaan. Samalla he saavat tarvittavat työkalut ja itsenäisyyden kunnan ja viranomaisten kanssa asiointiin.

Viittomakielisille henkilöille on tarjottava enemmän tietoa sekä suomalaisella että suomenruotsalaisella viittomakielellä, jotta he olisivat tasa-arvoisessa asemassa muun väestön kanssa kaikilla elämänalueilla.

2.1 Viittomakielisen tiedon tuottaminen videolla

Viittomakielelle käännetty tieto voidaan tuoda viittomakielisten henkilöiden saataville internetin kautta, kun verkkosivuille lisätään video tai linkki ulkoiseen videopalveluun. Viittomakielistä tietoa voidaan verrata auditiiviseen tietoon, jota on esimerkiksi tekstin ääneen lukeminen normaalisti kuuleville henkilöille ja näkövammaisille. Erona on, että viittomakielisessä viestinnässä henkilö välittää tiedon viittomin ja apuna käytetään liikkuvia kuvia. Tieto on siis visuaalista. Siksi kuvanlaatu ja muut kriteerit ovat tärkeitä. Niihin perehdytään jäljempänä luvussa 5.

3. TIEDON TUOTTAMINEN viittomakielellä

Kun valitut tiedot on käännetty viittomakielelle ja kuvattu videolle, valmis video voidaan julkaista eri tavoin, esimerkiksi verkkosivulla tekstin yhteydessä, erillisellä useampia videoita sisältävällä verkkosivulla tai ulkoisessa videopalvelussa. Suosituksena on, että video liitetään tekstimuotoisen tiedon yhteyteen, jolloin video on helposti saatavilla, mikäli tekstissä viitataan johonkin tiettyyn videon sisältämään tietoon. Suurempia ja luonteeltaan muuttumattomia tietomääriä voi puolestaan tuottaa DVD-levyille, joita jaetaan tai lainataan viittomakielisille.

3.1 Navigointi verkkosivuilla

Kun viittomakielelle käännettävästä tekstisisällöstä on päätetty ja sen sijoituspaikka verkkosivuille tiedetään, on huomioitava myös, miten käyttäjä löytää viittomakielisen videon sivuilla. On tärkeää, että viittomakielelle käännetty tieto **löytyy helposti**. Seuraavassa on muutamia esimerkkejä symboleista ja suorista linkeistä.

Viittomakielisen tiedon löytämistä voi helpottaa siten, että verkkosivujen päävalikkoon lisätään suora linkki esimerkiksi otsikolla ”viittomakieli”. Lisäksi tulisi ilmoittaa, millä viittomakielellä tieto on saatavilla, mikäli sivuilla käytetään useampaa viittomakieltä. Tämän linkin tulisi näkyä kaikkien kieliversioiden sivuilla. Viittomakielelle käännettyt tiedot voidaan koota myös yhteiselle sivulle, jos ne käsittelevät useampaa aihetta tai erilaisia palveluja (katso kuva 1).

Verkkosivuilla on mahdollista käyttää myös viittomakielen symbolia, joka muodostuu kahdesta kädestä (katso kuva 2). Symboli voidaan lisätä niiden otsikkojen viereen, joista on saatavilla viittomakielelle käännettyä tietoa.

Symbolina on mahdollista käyttää myös viittomakielisiä sormiaakkosia. ”VK” tarkoittaa sanaa viittomakieli ja ”TS” sen ruotsinkielistä vastinetta teckenspråk (katso kuva 3).

3.2 Tietojen päivittäminen

Verkkosivujen sisällöstä on suositeltavaa kääntää viittomakielelle sellaiset tiedot, jotka ovat luonteeltaan pysyviä. Tällöin ne voidaan säilyttää verkkosivuilla pidemmän aikaa. Yksityiskohtaiset hinta-, aika- ja yhteystiedot voidaan jättää viittomakielisestä sisällöstä pois ja ilmoittaa sen sijaan kulloinkin ajankohtaiset tiedot verkkosivujen tekstisisällössä, erillisessä linkissä tai tekstiruutuna. Viittomakielisellä videolla katsoja ohjataan sitten tarkistamaan tiedot tekstistä/linkistä.

Mikäli verkkosivujen tiedot muuttuvat olennaisesti tai eivät ole enää ajankohtaisia, on myös viittomakielinen video luonnollisesti päivitettävä.

4. KÄÄNTÄMINEN JA MATERIAALIT

Tässä luvussa käsitellään viittomakielisen esittäjän/kääntäjän työtä, käännöstyön vaiheita sekä tekstimateriaalin valinnassa huomioitavia seikkoja. Lisäksi pohditaan, miten viittomakielinen esittäjä voi sopeuttaa esiintymistään kohderyhmän mukaan.

4.1 Viittomakielinen esittäjä/viittomakielen kääntäjä

Viittomakielinen esittäjä on henkilö, joka esittää tiedon viittomakielellä videolla. Hän on viittomakielinen henkilö, joka hallitsee tekstin kääntämisen viittomakielelle. Parasta on, jos henkilö käyttää viittomakieltä päivittäin ja hänen äidinkieltensä on joko suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli.

Viittomakielisen esittäjän tehtävä on kääntää tekstisisältö viittomakielelle ja tarvittaessa auttaa videon editoinnissa, mikäli editoija ei itse osaa viittomakieltä. Näin voidaan varmistua sisällön laadukkuudesta ja siitä, että viittomakieli on kieliopillisesti oikein.

4.2 Materiaalit

Lähdemateriaali muodostuu joko tekstistä tai muulla viittomakielellä esitetystä videosta, joka käännetään kohderyhmän viittomakielelle. Lähtökohtana materiaaleja käännettäessä on sopeuttaa ne aina kohderyhmään. Viittomakielisen esittäjän on esimerkiksi tiedettävä, onko tieto suunnattu nuorille vai vanhemmille ihmisille ja voiko esittämistyyli olla kevyt ja persoonallinen vai tuleeko sen olla asiallinen ja tiedottava.

4.2.1 Tekstimateriaali

Lähetekstin on oltava alkuperäisessä muodossaan eikä esimerkiksi selkokielisessä muodossa. Näin viittomakielelle käännetystä materiaalista ei tule liian lyhyt, eikä se myöskään menetä keskeistä sanomaansa. Viittomakielelle käännettäessä tekstiä muokataan ja lyhennetään kohderyhmälle sopivaksi. Mikäli viittomakielisellä esittäjällä on lähtökohtaisesti liian vähän tietoa, lopputuloksesta on vaarana tulla sekava ja vaikeasti ymmärrettävä.

4.2.2 Videomateriaali ja sen sopeuttaminen kohderyhmään

Viittomakielisen videomateriaalin on välitettävä keskeinen sanoma ja sisältö vastaanottajalle selkeällä tavalla. Jos tieto on suunnattu lapsille, se on muokattava kohderyhmälle sopivaksi. Tällöin voidaan käyttää esimerkiksi television lastenohjelmista tuttua leikkisää tyyliä, joka tekee viittomakielestä helposti ymmärrettävää ja välittää tietoa positiivisella tavalla.

Viranomaistietoa voidaan puolestaan jäsentää ja muokata niin, että viittomakielisestä kokonaisuudesta tulee selkeä. Viittomakielinen esittäjä voi tarvittaessa selventää käsitteitä, jotta keskeinen sanoma välittyisi parhaalla tavalla. Tämä on tärkeää erityisesti silloin, jos kyseisiä sanoja ei tavallisesti käytetä arjessa.

Viittomakieltä voidaan ilmaista eri tavoin aivan kuten puhuttua kieltäkin, esimerkiksi leikkisästi, neutraalisti tai vakavasti. Ilmaisutavan valintaan vaikuttaa tiedon sisältö sekä se, kuka tietoa välittää ja kuka sitä vastaanottaa.

5. VIDEO – kriteerejä ja ratkaisuja

Tässä luvussa esitetään viittomakielisiä videoita koskevia suosituksia, videon laatukriteerejä ja teknisiä vaatimuksia sekä niihin liittyviä ratkaisuja.

5.1 Verkkosivuilla esitettävä video

Kun verkkosivuille lisätään video, on suositeltavaa käyttää striimauspalvelua, kuten YouTubea tai Vimeoa, tai vaihtoehtoisesti omaa ratkaisua. Videon linkittäminen verkkosivuille on helppoa. Striimauspalvelussa verkkosivujen kävijät voivat katsoa videota suoraan sen latautuessa. Videon katsominen ei edellytä heiltä mitään toisto-ohjelmaa tai sellaisen asentamista tietokoneelle.

5.2 Viittomakielisen videon laatu

Videon laatu on tärkeää viittomakielien ymmärtämisen kannalta aivan samalla tavalla kuin äänenlaatu kuullun ymmärtämisen kannalta. Jotta viittomakielinen esitys olisi ymmärrettävä ja viittomat sekä kasvonilmeet selkeästi erotettavissa, on videon kuvanlaadun oltava hyvä ja kuvakoon **vähintään 720 PR (progressive ratio)**. Videota kuvattaessa on myös muistettava korkea resoluutio, jotta videokuvan laatu pysyy hyvänä myös jälkikäsitteilyn ja pakkaamisen jälkeen. Kannattaakin käyttää parasta mahdollista kuvanlaatua. Tällöin videotoistopalvelu voi muokata viittomakielisen videon eri laitteille optimoituihin formaatteihin sopivaksi, jolloin kuva on hyvälaatuinen niin suurelta tietokoneruudulta kuin puhelimen pieneltä näytöltä katsottaessa.

5.3 Viittomakielisen videon kesto

Viittomakielisen videon pituus voi vaihdella, mutta mikäli video kestää yli 15–20 minuuttia, se olisi hyvä jakaa useampaan lyhyeen videoklippiin samalla tapaa kuin teksti jaetaan lukuihin ja kappaleisiin.

Pidempään videoon on suositeltavaa lisätä välikuva ja otsikko osoittamaan uuden sisältökappaleen alkua. Koko sisältö on mahdollista tallentaa yhdelle videolle. On kuitenkin tärkeää merkitä, milloin sisältökappale alkaa ja loppuu ja mitä seuraava kappale pitää sisällään. Vaihtoehtoisesti viittomakielinen esittäjä voi esittää tiedon ilman katkoja videolla, mutta tällöin ruudulla on näytettävä väliotsikko esittäjän vieressä. Näin katsojan on helpompi seurata esitystä ja ymmärtää sen sisältö. Viittomakielisen esittäjän ja väliotsikon paikkaa ruudulla voidaan vaihdella kappalejaon mukaan. Esittäjä voi näkyä vuoroin ruudun vasemmassa, vuoroin oikeassa reunassa. Vaihtelun avulla ylläpidetään katsojan kiinnostusta. Viittomakielisen esittäjän paikka ruudulla editoidaan kuvauksen jälkeen. Eri kappaleet ja väliotsikot voidaan suunnitella niin, että ne erottuvat selvemmin videolla.

KUVA: ESIMERKKI VÄLIKUVASTA, jossa otsikko

KUVA: ESIMERKKI ESITTÄJÄSTÄ, jonka vieressä otsikko ruudulla

5.4 Teknisiä suosituksia

Viittomakielistä videota kuvattaessa on huomioitava tietyt tekniset vaatimukset. Huomiota tulee kiinnittää erityisesti valaistukseen, taustaan, tilaan, videon kestoan sekä materiaalin kuvanlaatuun.

5.4.1 Valaistus

Valaistus on tärkeää videota kuvattaessa, jotta viittomakielinen esittäjä näkyy selvästi ruudulla. Huomiota on kiinnitettävä erityisesti kasvojen ja käsien valaisemiseen, jotta katsojan on helppo seurata esitystä. Valonlähteitä tulee olla vähintään kaksi, ja ne asetetaan esittäjän molemmille puolille. (Katso kuva 4 valon kohdistamisesta viittomakieliseen esittäjään.)

5.4.2 Tausta ja pukeutuminen

Viittomakielisen esittäjän takana näkyvä tausta on myös tärkeä. Suosituksena on käyttää kirkasta taustaa, jolloin taustan ja esittäjän välinen kontrasti on hyvä (katso kuva 5). Kuviollista tai yksityiskohtia sisältävää taustaa kannattaa välttää, eikä esittäjää tulisi myöskään asettaa oven tai ikkunan eteen (katso kuva 6). Jos kuitenkin halutaan käyttää tiettyä taustaa, on varmistettava, että viittomakielinen esittäjä erottuu siitä riittävästi. Esittäjän vaatteet valitaan niin, että ne muodostavat kontrastin taustaan. Tummat yksiväriset vaatteet helpottavat käsien ja kasvojen erottamista. Ruutu- ja viivakuvioita sekä kiiltäviä vaatteita tulisi välttää. Katsojan on voitava keskittyä esittäjään ilman ylimääräisiä häiriötekijöitä.

5.4.3 Kuvakulma

Videota kuvattaessa on tärkeää valita sopiva kuvakulma sen mukaan, millaista tietoa videolla välitetään. Yleisenä suosituksena on käyttää puolivartalokuvaa, jolloin viittomakielinen esittäjä näkyy vyötäröstä ylöspäin (katso kuva 7).

Kuvattaessa tulisi varmistaa, että esittäjän ympärille jää ruudulla vapaata tilaa noin käsivarren mitallinen sivuilla ja pään yläpuolella. Näin viittomista ei rajoiteta liikaa. Kokovartalokuvaa ei suositella, koska silloin esittäjä voi näkyä videolla liian pienenä, mikä vaikeuttaa viittomien erottamista.

5.5 Editointi

Myös viittomakielisten videoiden editointiin pätee muutamia sääntöjä. Kuvaaminen tulee aloittaa lähes välittömästi varsinaisesta sisällöstä, vaikka johdannomainen otsikkokuva on mahdollinen. Lisäksi videon on päättyttävä yhden sekunnin kuluttua siitä, kun viittomakielinen esitys on valmis.

5.5.1 Tekstimuotoisten otsikkojen käyttö videolla

Videon voi hyvin lisätä tekstiä tai otsikoita eri tavoin ilman, että se häiritsee katsojaa. Esittäjän vieressä voi esimerkiksi näkyä luetteloteksti, johon tämä voi osoittaa, tai esitykseen voidaan lisätä tauko, jonka aikana teksti näytetään. Ruudulla ei tulisi kuitenkaan näkyä liikkuvaa tekstiä samaan aikaan viittomisen kanssa, sillä tällöin katsoja ei ehdi samanaikaisesti seurata viittomista ja lukea tekstiä.

Otsikoita käytettäessä tai sanoja selvennettäessä ei myöskään tulisi sijoittaa tekstiä esittäjän yläpuolelle (katso kuva 8). Näin ei häiritä viittomakielistä esitystä (katso kuva 9).

5.5.2 Tekstitys

Viittomakielisen esityksen tekstittäminen voi laajentaa videon kohderyhmää. Tekstitys toimii samalla tavalla kuin televisiossa; viittomat tekstitetään. Kuvakulmaa voi olla tällöin kuitenkin tarve säätää niin, että tekstitys tulee esittäjän vyötärön alapuolelle. Se ei saa ylittää sitä alarajaa, johon esittäjän kädet osuvat hänen viittoessaan.

Tekstityksen ansiosta videota voivat katsoa niin viittomakieliset kuin muutkin katsojat, kunhan tekstitys ja viittomat eivät häiritse toisiaan. Koska kielten kieliopit kuitenkin eroavat toisistaan, kirjoitettu kieli ei aina vastaa täysin viittomakieltä, mutta tieto välittyy yleisesti ottaen hyvin molemmista.

5.5.3 Ääni ja ääneen lukeminen viittomakielisellä videolla

Viittomakielisen esityksen ääneen lukeminen toteutetaan parhaiten kuvauksen jälkeen. Näin vältytään tavallisimmilta ongelmilta, kuten siltä, että lukija etenee nopeammin tai hitaammin kuin viittomakielinen esittäjä. Lisäksi jos esittäjä muuttaa joitakin viittomia, käännöksestä voi tulla virheellinen eikä puhe etene samassa tahdissa esityksen kanssa. Videon äänenä toimiva henkilö voi valmistautua esityksen lukemiseen katsomalla videon ja kiinnittämällä huomiota viittomakielisen esittäjän tahtiin. Lukija voi käyttää valmista tekstiä, joka vastaa valmista viittomakielistä videota. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää tulkia, joka tulkaa viittomakielisen esityksen suoraan.

6. TILAAMINEN ja NEUVONTA

Tässä luvussa kerrotaan lyhyesti viittomakielistä sisältöä tarjoavista tuotantoyhtiöistä sekä annetaan vinkkejä viittomakielisten videoiden ja käännösten tilaamiseen.

6.1 Viittomakielisen sisällön tilaaminen tuotantoyhtiöltä

Viittomakieliseen sisältöön erikoistuneet tuotantoyhtiöt ovat viittomakielisen videomateriaalin tuottamisen asiantuntijoita. Lisäksi niiltä voi saada tukea viittomakieliseen verkkopalveluun liittyvissä kysymyksissä, esimerkiksi päivitettäessä verkkosivuston osioita. Tällaiset tuotantoyhtiöt hallitsevat viittomakieliseen materiaaliin ja videon laatuun liittyvät tekniset

vaatimukset ja muut kriteerit. Niillä on myös käytettävissä kuvausstudiot sekä viittomakielisiä esittäjiä tekstin kääntämiseksi viittomakielelle. Tuotantoyhtiöiltä voi pyytää tarjousta viittomakielisen videon tuottamisesta sekä viittomakieliseen verkkopalveluun liittyvistä tukipalveluista.

Viittomakielistä sisältöä tarjoavat tuotantoyhtiöt voidaan jakaa kahteen luokkaan, niihin, joilla on kuuroja ja viittomakielisiä työntekijöitä, sekä niihin, jotka käyttävät tarvittaessa viittomakielisiä esittäjiä tai kääntäjiä. Asiantuntemuksessa ja osaamisessa voi olla eroja, minkä vuoksi tarjouspyynnön tai tilauksen yhteydessä on aina määriteltävä toimeksiannon sisältö ja verkkotuen tarve.

Yhteistyöstä on laadittava sopimus, jossa eritellään tilaajan toiveet sekä määritetään, onko kyse yksittäisestä toimeksiannosta vai esimerkiksi jonkin tietyn ajanjakson kattavasta jatkuvasta päivitystyöstä. Viittomakielisen käännöksen tai tuotannon kustannukset perustuvat tuotantoyhtiöiden tarjouksiin.

Yhteistyösopimus voi kattaa esimerkiksi materiaalin kääntämisen, videon kuvaamisen ja editoinnin sekä layout-työn tilaajan toiveiden mukaan. Tilaaja ja tuottaja sopivat yhdessä käännettävän materiaalin määrästä.

6.2 Neuvonta – viittomakielisten etujärjestöt

Viittomakielisten etujärjestöjä ovat Suomessa toimivat yksi- ja kaksikieliset yhdistykset, järjestöt ja seurat. Niiden toiminta vaihtelee sen mukaan, keskittyvätkö ne viittomakielisten etujen ajamiseen, kulttuuriin vai esimerkiksi urheiluun. Kaikkia yhdistää kuitenkin kokemus ja osaaminen viittomakielestä ja viittomakielisten kulttuurista.

Viittomakielisen tiedon tuottamista suunniteltaessa on hyvä ottaa yhteyttä johonkin yhdistykseen tai järjestöön sen mukaan, onko tieto valtakunnallista vai paikallista (esimerkiksi kuntien tai organisaatioiden välittämää). Järjestöt kertovat mielellään, millaista tietoa heidän jäsenensä haluaisivat käännettävän viittomakielelle ja mille viittomakielelle se tulisi kääntää.

Seuraavassa luetellaan viittomakielisten etujärjestöjä:

Finlandssvenska teckenspråkiga r.f., www.dova.fi

Kuurojen liitto, www.kl-deaf.fi

Viittomakielisten yhdistyksiä ja seuroja, www.kl-deaf.fi/yhdistyshuone

Suomen Kuurojen urheiluliitto, www.skul.org

Suomen Kuurosokeat ry, www.kuurosokeat.fi

Lähteet

- Kuva 1: Helsingin seudun seutuportaali,
<http://www.helsinginseutu.fi/hki/HS/Helsingfors+Region/Framsidan>, 2013
- Kuva 2: Sveriges Dövas Riksförbund, www.sdr.org
- Kuva 3: eduskunnan oikeusasiamies,
<http://www.oikeusasiamies.fi/Resource.phx/ea/svenska/index.htx>, 2013
- Kuva 4: Oscar Lönnholmin piirros, 2013
- Kuva 5: VisualBridge Nyland, www.visualaccess.fi, 2013
- Kuva 6: VisualBridge Nyland, www.visualaccess.fi, 2013
- Kuva 7: VisualBridge Nyland, www.visualaccess.fi, 2013
- Kuva 8: VisualBridge Nyland, www.visualaccess.fi, 2013
- Kuva 9: VisualBridge Nyland, www.visualaccess.fi, 2013
- Kansikuva: Oscar Lönnholm, 2013